

**Uredništvo
in upravištvo:**
Kolodvorske
ulice šte. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Šeststopenjska peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravištvo:
za celo leto 6 gid.,
za pol leta 3 gid.,
za četrt leta 1 gid.
60 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gid.,
za pol leta 6 gid.,
za četrt leta 2 gid.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 29.

V Ljubljani v petek, 6. februarija 1885.

Tečaj II.

Moderni Herostrati.

V novejšem času skoro ne mine dan, da bi se ne poročalo, da se je tu ali tam izvršil grozen zločin z dinamitom, da se je v zrak poslala krasna palača ter pod razvalinami svojimi pokopala mnogo nedolžnih žrtev.

Dinamit je iznajdba najnovejšega časa, in gotovo se iznajditelju niti sanjalo ni, kako stroga določila se bodo pozneje proti njemu postavili morala. Stroga so res ta določila, a lahko jih je opravičiti, če se pomisli, da so se skoro vsi novejši zločini provzročili s to tvarino. Dinamit pričel je tako ulogo igrati, kakor železo ali papir, in kmalu da bi se naša doba skoro ravno tako lahko zvala doba dinamita. Grozni zločini so se uže z njim dovršili: Napad na ruskega cara, niederwaldski napad na nemškega cesarja, razstrelba v Londonu in cela vrsta fenijskih zločinov.

Zgodovina nam pripoveduje, da Herostrat, da bi si pridobil ime, zažgal je svetišče boginje Diane v Efezu. Našim modernim Herostratom ne zadostuje jedno svetišče, oni hoté s pogubnim dinamitom kar cele oddelke mesta uničiti; njim ni na tem, da se samo stavbe porušijo, pod razvalino morajo pokopati tudi ljudi.

To so grozni zločini, katerih najbolj usmiljeno srce opravičevati ne bi moglo — vender se še najdejo ljudje, katerim stroga določila proti tem razdiralcem miru in reda niso po godu, češ, da se taka določila ne strinjajo z novodobnim zakonodavstvom. In ravno zdaj, ko je sklenila Nemčija z Rusijo medsebojno pogodbo o predaji zločincev, zdaj ko naša vlada pripravlja zakon proti anarhistom — zdaj se še najdejo nekateri, koji se zaganjajo proti strogim določbam in v svojem lažiliberalstvu javkajo o reakciji. Tega umeti ne moremo istotako, kakor bi ne mogli umeti, če bi vlada postopala bolj mirno proti anarhistom. Ali naj država izroči življenje in imenje

svojih državljanov nekaterim zaslepljencem? Kadar pa postane v kakem kraju umor, požiganje, rop navaden zločin, tedaj se za oni kraj razkliče preki sod — in proti tem morilcem brezštevlnih nedolžnih bitij naj bi se bolj milostno postopalo nego proti roparjem? Ali pa naj se uresniči prigovor: Tatiče obešajo, tatove pa izpuščajo? Ali oni, kateri je ves svet navdal z grozo in trepetom po svojih zločinih, ali oni zasluži usmiljenja?

Nastane še vprašanje, če taka dejanja koristijo stranki, katera jih izvršuje, stranki, katera ima kot ideal brezvladje? Teško si je pač misliti svet, kateremu bi bilo vodilo brezvladje; a vzemimo da bi bil vender možen tak svet, ali bi se ne začutila kmalu potreba po pravnem redu? Gotovo, in postaviti bi se moral zopet red, in ti brezpametni anarhisti bili bi zopet na onem mestu kakor prej. Ali hoté anarhisti doseči svobodo? Svobodo doseči s tem, da se preobrne ves red, je doseči nemogoče, ker je sploh svoboda brez reda nemogoča; anarhija je sovražnica vsakemu redu. Torej more anarhija samo provzročati reakcijo, kajti po svobodi hrepeneči elementi sezajo po naredbah, katere se ne slagajo s svobodo, da se tako morejo ubraniti razdiralcem miru, reda in človeške družbe. Človeška družba poseči mora po sredstvih, kateri morda predalet sezajo, se ne slagajo po polnem s svobodo, a to zahteva *salus reipublicae*, in to se more opravičiti. Sicer pa anarhizem tudi nikakor ne služi liberalizmu, in le čudom se moramo čuditi, kako se morejo oni elementi, kateri zase reklamirajo liberalizem, še ustavljati naredbam, katere so naperjene proti sovražniku liberalizma.

Nadejati se je vender, da se sploh uvidi, da je anarhističnim rovanjem samo z najstrožjimi naredbami možno napraviti konec.

donna Emilia, pa je bila odločno in hrabro dekle, in ker je živela bolj na posestvih Venierjevih, v gorah okolo Vicenze, kakor v mestu, bila je njena vzgoja bolj prosta in možata, kakeršne niso dobivale navadno plemenite Benečanke.

Umela je umetnost, pobarvati si svoje lase zlatoplavo, znala je tudi izvrstno popevati; bila je izborna jezdarica in lovska kopje umela je sukati kakor nova Atalanta; omožila se je tudi leto po tem z nemškim grofom iz Gorice. Ko je ona videla svojega brata otožnega in bledega okolo tavajočega, vprašala ga je prav resno po vzrokih in po nekojem obotavljanju razkril jej je svoje bolečine, kakor tudi to, da je čul, da je Giovanni Soranzo prosil roke Violantine. Bila je torej skrajna nevarnost. Emilija je koj vedela svetovati; in to tem lažje, ker je bila z Violantino teto, z mlado gospo Pavlo Contarinijevo, prijateljica. Vse tri ženske so se torej shajale, češ, da imajo skupno obljubo, v cerkvi sv. Geminiana, do katere je imela Violanta samo nekaj korakov hoda, tako se ni niti njenemu očetu, niti njenemu bratu ali komu drugemu moglo čudno zdeti, če je šla vsako jutro v to cerkev k sveti maši.

Potreba ustanovitve nekaterih meščanskih šol na Kranjskem.

(Konec.)

Pri vsej tej mladini vidimo, da jim je bilo studiranje srednje šole na kvar, da se niso ne le ničesa naučili, ampak razvadili, ter da bi bili ta čas na bolji način mogli porabiti. Posebno, ker se ta prikazen vedno in vedno v večji meri prikazuje, ne da bi pri tem zavodi sami na sebi temu krivi bili, bi času primerno bilo, da se tej pomankljivosti v okoliščinah nadomesti. To se je posebno na Českem opazovalo in statistično dokazalo. Ministerstvo za uk in bogočastje se je i zato do vseh tamkajšnjih srednješolskih direktij obrnilo in jim zaukazalo, da naj revneje stariše pri vstopu njih sinov na dobrodejne meščanske šole opozoré. In vzlasti na Kranjskem našim skromnim razmeram ugajale bi take šole posebno dobro. Ozir bi se jemalo posebno lahko na naše obrtnijske in kmetijske razmere. Vsi oni stariši, in teh je največ, ki nameravajo svoje sinove pozneje k raznovrstnim rokodelstvom, obrtniji, v nižje zavode poslati, ali da bi pozneje doma stan svojih starišev ali domačijo prevzeli, pošiljali bi na meščansko šolo svoje otroke izobraževati. Ti bi v njih dosegli, sicer v majhnem krogu, pa vender dovršeno vzgojo in znanostij za naše kranjske razmere dovolj. Ne prikazovali bi se na srednjih šolah več tako ogromni izstopki, kajti le tisti stariši pošiljali bi svoje sinove v te zavode, kateri hočejo, da ti tu svoje studije dovršijo in kateri imajo sredstva, da jih morejo i vzdržavati. Z ustanovitvijo nekaterih meščanskih šol na Kranjskem bi vzlasti revnejemu prebivalstvu, nižjemu uradništvu in sirotam, kojim so stariši nekoliko imovine zapustili, zelo pomagano bilo.

Dobro pa bi bilo tudi za vse raznovrstne obrte, rokodelstva in nižje zavode, kajti do-

Njeno spremljevalko, staro dojnico, pridobila je kmalu Emilija za se; in ker ni bilo videti nikjer nevarnosti, sporazumeli so se ti trije kmalu med seboj, in ker je bilo Violantino hrepenenje, videti ljubimca ter se z njim pogovarjati ravno tako veliko kakor Francescovo, sešla sta se nek dan v cerkvi na pogovor. Nedolžna rudečica oblila jej je obraz, ko se jej je približal; s povešenimi očmi poslušala je njegove strastne besede, da ne more brez nje živeti, da bode poiskal življenju svojemu konec v boji s Turki, če ga ona ne osreči z ljubeznijo. Navzočnosti njene tete in nove prijateljice dala jej je pogum, da je odgovorila. Ko je klečala, glavo povešeno na prsi, šepetal jej je on v uho svojo ljubezen; zdaj obrnila je za trenotek obraz proti njemu ter pošepetala: „Francesco, jaz te ljubim!“

Morda bi bila bolj zdržljiva, da se ni bala bližajoče usode. Po neprevidnosti pa jej je povedal brat, da jej je izbral ženina ter da je čas, da misli na ženitovanje. Strah, da jo bodo proti njeni volji poročili z drugim, razpršila je skrbi deviške boječnosti; zdelo se jej je plemeniteje in naravneje, da odkrije prijatelju svoje nagnenje, nego da bi tuju

Listek.

Madonna Violanta.

Iz starobenečanske kronike posnel — I —.

(Dalje.)

V torek, dné 27. julija, zapustil je najbolj kristijanski kralj Benetke, in dož in najplemenitejši dostojanstveniki ljudovlade spremlili so ga na suhem do Fuzine. Meščani pa so se po slavnosti in vzburjenosti vrnili zopet k svojim poslom. Tedaj pa pri strogih in dobrih običajih, ko žene in hčere patricijev še niso, kakor dandanes, ko to pišem, v tretjem letu vladanja prevzvišenega doža Giovannija Cornara, v pisanih oblekah, s krinkami na obrazu, v črevljih brez peta na piazzii in piazzetti okolo tekale in brez sramovanja vzprejemale obiskovanja svojih prijateljev v svojih hišah, ko so marveč tiho in od sveta ločene živele za se — tedaj bi bilo gospodu Francescu zelo težko, zvedeti kaj o madonni Violanti, ali jo morda celó videti, če bi ne bil svoje skrivnosti zaupal svoji sestri. Ta, ma-

bivali bi dobro poučeno in ne razvajeno mladino, in bi ona posebno one vednosti imela, katerih v javnem življenju pozneje vedno potrebuje.

Izginila bi pa tudi ona ogromna natlačnost dijakov na naših srednjih šolah v nižjih razredih, profesorjem bi možno bilo, svojo učečo se mladino temeljito izobraževati; izginili bi vzlasti oni revčeki, ki so duševno ali materijalno prenizko, da bi upanje bilo, da bodo svoje srednješolske studije dovršili.

Razvidno je iz vsega tega, da bi meščanske šole na Kranjskem jako potrebne bile in da bi skrajni čas bil, da se nekatere ustanovijo.

Nastane le vprašanje še: Kje naj se osnujejo?

Omenil sem začetkoma, da Ljubljana posebno mnogo dijakov na svoj gimnazij dobiva, gotovo je tedaj, da bi ravno tu meščanska šola najbolj obiskovana bila. Posebno Gorenjska in Notranjska bi pošiljali razen Ljubljane in nje okolice največ dijakov v ta zavod. Za ljubljansko mesto samo bi to iz dveh razlogov posebno dobrodejno bilo. Zaradi tega, ker bi revnejše prebivalstvo več dijakov na hrano in stanovanje dobivalo in ker bi revni stariši svoje otroke rajši v meščanske šole pošiljali nego v srednje šole, kojih ne morejo dovršiti, ker jih njih stariši ne morejo toliko časa vzdržavati.

Največ potrebe bi potem bilo, vsaj jedno meščansko šolo na Notranjskem osnovati. Mnogo se trudijo, da bi se nižja gimnazija v Postojni ustanovila, ker pa nas dosedanje izkušnje učé, da se bode to težko doseglo ali celo ne, zato naj bi se vsaj meščanska šola ustanovila, katera bi večji blagor na naše Notranje postala.

Zraven tega pa bi umestno bilo, tudi v c. kr. rudniškem mestu Idriji meščansko šolo osnovati. Tako prostorno šolsko poslopje je na razpolaganje, toliko mnogo šolskih otrok obiskujejo le ljudsko šolo, katerih revni stariši ne morejo dalje izobraževati in koji pozneje v c. kr. rudnik kot delavci vstopijo. Kako dobro bi za mestne prebivalce bilo, če bi večjo omiko dosegli, bolje bi se jih moglo porabljevati. Ohranjeni bi troški bili, kateri se zdaj izdajajo, da se vsako leto nekateri mladeniči v Pribram na tamošnje rudarsko šolo pošiljajo, in slednjič bi revno prebivalstvo tudi s tem zaslužek dobilo, da bi dijake iz okolice, ki bi meščansko šolo obiskovali, na hrano in stanovanje dobivalo. Dokler se ni še v idrijski okolici in sploh na Kranjskem in Primorskem toliko ljudskih šol ustanovilo, imelo je idrijsko prebivalstvo mnogo šolskih otrok iz bližnje in dalnje okolice na hrani in stanovanju in si je s tem pomagalo. Dandanes pa je to po polnem izginilo.

prisegla zvestobo pred altarjem. Čim večkrat sta se mlada zaljubljenca videla, tem večjo je bilo njijino hrepenenje, da bi se kmalu združila za vselej.

„Če kmalu ne dobite sredstva, gospodičina moja, da združite gospoda Venierja z Violanto, zgodila se bode nesreča,“ govorila je preudarljiva dojnica teti Contarinijevi.

Mlada gospa želela je svojim sorodnikom vso srečo in bala se je po pravici, da bi se moglo odkriti to posredovanje in tedaj bode pala največja krivda na njo. Poslušala je torej voljno prošnje mladih zaljubljenec; skrivna poroka naj združi mlada človeka v božjem imenu in v cerkvi, in če potem prevzvišeni gospod Sebastiano Venier pred vsemi senatorji poda roko gospodu Marcantoniju, ta pač drugega storiti ne bode mogel, nego jo sprejeti in svoji hčeri odpustiti. Tedaj so nove Luigija Bandonella, katere so pripovedovale o zaljubljenih dogodkih, odpeljavanj in skrivnih zakonov, v pohujšanje in pokvarjenje vsega reda, mnogim ženam in dekletom zmešale glave, in sanjarile niso o nečem drugem, nego o takih brezpametnih dogodkih in nevarnih podjetjih.

(Dalje prihodajci.)

Da je meščanska šola v istini velike važnosti, kaže nam nje obiskovanje v Krškem. Leto za letom prihaja več učencev v to šolo, dasi je malo krajev na Kranjskem ali nobenega, kjer bi bila ona pod tako neugodnimi odnosi v življenje stopila, in kjer so tako žalostne obstoječe razmere, da se ne more boljše še razcvitati.

Sicer pa, če jo primerjamo z nižjo gimnazijo v Kočevji, koja tudi toliko časa ni obilo učencev imela, čeravno so vsi dobrodejni faktorji na nje razcvit vplivali, dokler ni Stampfl iz Prage svoje stipendije za Kočevje ustanovil, se ne čudimo, če letno poročilo meščanske šole v Krškem nam stotine obiskovalcev ne spričuje. Ako bi se merodajni krogi za to šolo tako zanimali, kakor so se in se še za nižjo gimnazijo v Kočevji, gotovo bi tudi ona druge vspehe kazala.

Merodajni krogi, vzlasti sl. deželni zbor in sl. mestni zastop ljubljanski, naj predložijo važnost meščanskih šol na Kranjskem in njih potrebo, ter naj se vsaj v nekoliko uresniči § 5. deželne šolske postave z dné 29. aprila 1873, št. 21.

A. L.

Italija.

Največ zanimanja vzbuja gotovo v novjšem času s svojo naselbinsko politiko sosedna nam država na jugu, Italija. Ono hrepenenje po vnanjih pridobitvah, katero se je zdaj polastilo skoro vseh evropskih držav, vzplamtelo je tudi do vrhunca v Italiji. Uže pred tremi leti, ko je francoska ljudovlada storila prve korake, da bi svoje gospodarstvo razširila čez Tunis, uže tedaj vzbudilo se je v Italiji nekako mrženje Franciji nasproti, češ, da se je na severni obali Afrike dogodila neka sprememba, pri kateri Italija ni imela nobenega dobička. Od tedaj so italijanski državniki imeli vedno oči vprte v Tripolis, kjer bi bilo možno dobiti morda kako odškodnino za francosko pridobitev v Tunisu. Tedaj se je ravno pričelo tudi prijazno razmerje med Nemčijo, Avstrijo in Italijo, in pričakovali so Italijani, da dobi Italija v Sredozemskem morju isto mesto, katero zasluži po stari slavi, kakor se je izrazil Mancini. Te nadeje pa se tedaj niso uresničile, kajti prijateljstvo Avstrije in Nemčije Italiji nasproti se ni hotelo v to uporabiti dati, da bi bilo sebi v nikako korist za sosedu kostanj iz žerjavice pobiralo. Ko pa so v Italiji uvideli, da se te dve državi nikakor nečete spuščati v nevarnost zaradi Italije, nagnili so se italijanski državniki na angleško stran, in kmalu je prišla do današnjega položaja, ko nahajamo Italijo v angleškem taboru. Uže pri diplomatičnih razpravah se je pokazalo, da Italija namerava hoditi svoja pota ter da jej je čez vse na prijateljstvu Angleške

Ob Bosporu.

2. Kraji.

(Dalje.)

Motrečima Bašiktaš in Čiragan, beži izpred nas na drugi strani bosporsko obrežje, posejano z nežnimi vasmi, da bi jih kar kupil in odnesel biserom enako. Beži Kuzgundžuk, prelivajoč se v vseh barvah mavrice s svojo majhino luko, kamor se je po pravljici rešila Jo v podobi krana, preplavavši Bospor, da ujide pikajočim brenceljem Junoninim; gine i Staoros s svojo lepo džamijo z dvema minaretoma; odbeži cesarska palača Bejlerbej s svojimi stogastimi in piramidalnimi strehami, s svojimi rumenimi in sivimi zidovi, ki kažejo skrivnostni in čudoviti pogled samostanov za cesarjevične; nato vas Bejlerbej, zibajoča se v vodi, za katero kviškuje hrib Bulgurlu. Vse te vasi in vsi ti kraji, zbrani in raztreseni, v znožju bujno zelenih gričkov, potopljeni v gosto zelenje, ki jih skoro duši, so zvezani med seboj z venci letovišč in hišic, z dolgimi drevoredi, držeči po obrežji, ali pa se previjajo po višavji tjã do morja med neštevnimi logi in vrtovi, čez travnike in livadice, ali v podobi kocke ali stopnjičasto.

Ako tedaj z avtomatno pravilnostjo glavo

ležeče; Italija je kazala silno malo volje, postaviti se na stališče Nemčije in Avstrije. To zvedelo se je na Dunaji in v Berlinu, a kneza Bismarcka in Kalnokyja je to silno malo brigalo. In v slednjem času izrekel je javno v parlamentu Mancini, da je zveza Italije z Angleško gotova.

In gotovo je zdaj tudi, da bosta obe državi skupno postopali pri osvojevanji afriškega ozemlja; italijanski častihlepnosti bode posebno ugajalo, ko bode poleg angleških zastav videla vihrati italijanske. To pridobivanje ozemlja od strani Italije pa nikakor ne spremeni razmerja do Avstrije, in tudi sploh za evropsko razmerje nima pomena. Italija zadovoljila bode svoje hrepenenje po novem ozemlju. Sicer pa je tudi Mancini v parlamentu se izjavil, da sporazumljenje Italije z Angleško ni nikakor na škodo prijaznosti proti drugim državam. Avstrija želi Italiji mnogo sreče pri osvojevanji novega ozemlja, dokler varuje mir ter ne posega po avstrijskih pravicah. Mancini je tudi izrekel da Italija neče poškodovati pridobljenih pravic tujih držav. Dokler se bode držala Italija tega izreka, do tedaj bode gotovo navzlic zvezi z Angleško avstrijsko prijateljstvo njej nasproti nekaljeno, da, želeli bodemo prijazni državi mnogo sreče na afriškem obrežji.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Državni zbor razpravljal je v včerajšnji seji v specialni debati predlogo o kongru. O debati poročali bodemo jutri obširneje. — Za predlogo o kongru pride na vrsto novela o pristojbinah. Pri tej predlogi pokazalo se bode skoro gotovo več nasprotstev.

V budgetnem odseku pritoževal se je poslanec dr. Tonkli pri odstavku „učiteljšča“, da se na učiteljšči v Mariboru predavajo vsi predmeti v nemščini; samo slovenščina se slovensko predava, a še to neizprašan učitelj. Sekcijski načelnik Fidler je odgovarjal, da so gledé učiteljšča v Mariboru razmere drugačne nego v Kranjski in Primorski, ker se tu šola 80 gojencev slovenske in okolo 50 gojencev nemške narodnosti ter jim je dana prilika, slovenščino si priučiti; tudi niso šolska oblastva nikdar zahtevala, naj se spremeni učni črtež. Če se bode pokazala potreba, za priučitev slovenščine ukreniti drugačne naredbe, bode vlada gotovo storila, kolikor bode možno.

V ogerski dolenji zbornici interpeloval je predvčerajšnjim Orban pravosodnega ministra o javnem hujskanju proti ogerski državni ideji in zaničevanju ogerskega naroda od strani mnogih erdeljskih nemških in ru-

obračaš zdaj na levo, zdaj na desno, ter vse to vidiš leté, bodi zadovoljen. Kmalu za Čiraganom vidiš levo na evropskem bregu veliko vas Orta-Kjõi, nad katero kaže svojo beleščéčo kuplo džamija sultanke valide, matere Abdul-Azizove, ter moli svoje rožne strehe palača Riza-paše, v znožju grička, vrhu katerega se sredi bujnega rastlinstva vzdigajo beli in lahki zidovi cesarskega kioska Zvezde. V Orta-Kjõiu stanuje veliko bankirjev armenskih, francoskih, grških. Ta tren pripluje semkaj carigranski parobrod. Ena navlaka ljudi se je izladjevala, druga pa je stala na stopnicah, da se uladja. Bile so turške gospe, evropske gospe, vojni častniki, samostanci, kopljenci, gizdalini, fesi, turbani, klobučki, cilindri, vse zmešano: prizor, ki se vidi na vseh dvajset postajah bosporskih, izlasti na večer.

Prav na nasprotni strani je vas Čengel-Kjõi, „sidro“ imenovana, ki ga je Muhamed II. našel na onem obrežji; nad „sidrom“ se vzdiga beli kiosk, žalostnega spomina; tu je dal Murad IV. iz divje zavisti moriti vse vesele ljudi, ki jih je slišal, da so peli na polji. Gledajoč zopet proti Evropi, vidiš lepo vas in ljubko luko Kuru-Češme, kjer je stal stari Anapolos, in kjer je Medea usadila ono slo-vito lovoriko, izkrcavši se. Ako se obrneš pa

munskih listov; kazal je posebno na rumunski list „Tribuno“, kateri je bil zaradi veleizdajstvo oznanjujočega članka zatožen, a po porotnikih nekrivim spoznan. Govornik je vprašal ministra, če namerava odpraviti sibirsko porotno sodišče ter izročiti tiskovne prestopke navadnim sodnijam.

Tuje dežele.

Knez Bismarck se je izjavil, da ne želi, da bi se zasedanje državnega zbora raztegnilo čez Veliko noč, kakor se je to zgodilo v prejšnjih letih. Zatorej se pa bode tudi več velevažnih predlog odložilo za naslednje zasedanje.

O Kongo-konferenci piše „Kreuzztg.“: V teh dneh je pričakovati odločbe o tem, ali je možno pred skončanjem konference se še doseči sporazumljenje s Portugalsko o nabrežnem ozemlju na Kongo. Med obravnavanjem v Parizu predložile so se portugalske zahteve, katerih ni bilo nikakor možno vzprejeti, ker bi bile državo Kongo od morja zaprle. Kakor se čuje, je pa zdaj bruseljska Kongo-družba poslala v Lisabon protipredloge. Če se v prihodnjih dneh s tem nič ne sklene, se konferenca ne bode na dalje na to ozirala. Žalostno pa bi bilo, če bi se na tej strani pred svršetkom konference nič ne dogledalo.

V Angleški se je med Irci pričelo zopet živo, pogubonosno gibanje. Pred kratkim so imeli Irci shod v Manchesteru in pri tem shodu pozdravljali so s proslavljajočimi govori v domovino se vrnivšega vodjo socialistov Johna O'Learyja. Pri shodu napivalo se je na zdravje O'Donovana Rosse in odobral se je zadnji dinamitni napad v Londonu. Ko je nekov govornik omenil, da so „Times“ represalije proti Ircem odobraval, čuli so se glasovi: „Poženite jih v zrak.“ Ko je v daljni razpravi O'Leary ostro grajal uporabljanje dinamita, jeli so klicati: „Ne, ne!“ „Razstrelbe oskrbijo delo!“ „Oko za oko!“ O'Leary pa se ni dal preplašiti, oznamoval je marveč Rosso kot nevednega in brezvestnega fanatika, katerega pravi irski domoljub zaničuje.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 5. januarja. (Izv. dopis.) Slovenski državni poslanci pod vodstvom grofa Hohenwarta izročili so dné 30. m. m. gospodu naučnemu ministru Conradu spomenico, katere obseza v kratkih potezah vse šolske težnje Slovencev, oziroma isterskih Hrvatov. V tej spomenici se gledé ljudskih šol omenja, da se še mnogim krogom slovenskega, oziroma hrvatskega prebivalstva izrekoma na Primor-

proti Aziji, opaziš zopet dve vasi Kulleli pa Vani-Kjöi, raztresene po bregovji, ki se zrcalita v morju. Za vasem se vzdiga grič, obdan z velikim logom, sredi katerega se beli, med drevjem skoro ves skrit, kiosk, kjer je Soliman Véliki preživel tri leta v trdnjavi, da se umakne vohonom in rabljem svojega očeta Selima. Med tem ko iščemo trdnjavo med drevjem, plava ladja memo Arnot-Kjöia, arbanske vasi; v njej prebivajo zdaj Grki; vas se raztega v podobi polumeseca po evropskem bregovji okolu zatončeka, polnega jadrenic.

Pa kako bi mogel vse videti? Vas ti jemlje vas, kažejo se in ginejo palače vezirjev, paš, sultan, nadkopljenec, vélike gospode; hiše rumene, modre, rudeče videti kakor bi plavale po morji, obraščene z bršljanom in lijanami, okrašene s hodili polnimi cvetja, napolu skrite v gajih cipresnih, lovoričnih, pomerančnih; poslopja s korintskimi lopami iz belega marmorja; letovišča v švajcarskem slogu, japonske hišice, kraljevske mavrske palačice, turški kioski s tremi nadstropji, katerih okna visé nad bosporsko modrino, ki so obdani z ličnimi vrtilci in poleg katerih šumlja potoček. To so ti poslopjiča, stavbice, legotne, nestalne, negotove, ki ti predočujejo srečo svojih prebivalcev, ki jih je postavila lepota kake mladinke, dober izid kakega kovarstva, visoka

skem in Koroškem sila občutljivo prikrajšava sad ljudsko-šolskega pouka s tem, da se drug deželni jezik kot materni jezik za učni jezik v prvo vrsto stavi. Stavi se na dalje v spomenici prošnja, naj najvišje naučno upravilstvo strogo na to pazi, da se načelo poučevanja v lastnem materinem jeziku šolskih otrok tudi Slovincem, oziroma Hrvatom nasproti v ljudskih šolah ne žali. Take napake da naj se nemudoma odpravijo, osebno na Primorskem, kjer imajo nevarne posledice.

Gledé srednjih šol sklicuje se spomenica na sklepe državnega zbora, s katerimi se je visoki vladi naročilo, da ustanovi, oziroma preustroji slovenske, oziroma hvatske pripravnice v Mariboru, v Ljubljani in v Gorici, oziroma slovenske paralelke na gimnaziji v Mariboru, v Celji, v Gorici, Trstu in Pazinu.

O pripravnicah omenja spomenica, da se na vse pripravnice mora uvesti oni jezik kot prevladajoči učni jezik, v katerem bodo pozneje pripravniki otroke poučevati morali. Na učiteljskih v Ljubljani, v Mariboru, v Gorici in v Kopru mora biti učni jezik slovenski, oziroma hrvatski. Po tem načelu pa se mora skrbeti tudi za slovensko prebivalstvo na Koroškem, tudi tam morajo se učitelji vzgojevati v slovenščini, če se sploh namerava, da postanejo učitelji, kateri bodo mogli poučevati slovensko dečo.

Gledé gimnazijev se v spomenici omenja, da se bode vendar morala tudi Slovincem na gimnazijih v Mariboru, v Gorici, v Celji in v Trstu in Slovincem na Koroškem ter Hrvatom na pazinskem gimnaziji priznati slovenščina kot učni jezik. S temi Slovenci da se vendar ne bode drugače ravnati moglo, nego s kranjskimi, kateri uživajo v tem oziru velike pravice.

Na dalje našteva spomenica, koliko je na posamičnih gimnazijih slovenskih dijakov ter sklepa iz obilega števila Slovencev, da bi bilo možno, brez posebnih stroškov ustanoviti na gimnazijih v Mariboru, v Celji, v Gorici in Trstu slovenske paralelke, na pazinskem pa hrvatske.

Gledé učnega jezika na realkah omenja spomenica, da se je treba pri onih realkah, katere obiskujejo Slovenci, ravnati po istih načelih, kakor pri gimnazijih.

Gledé vseučilišč pa omenja spomenica, naj bi se na graškem vseučilišču ustanovile na pravoslovnem oddelku nekatere slovenske stolice, kakeršne so uže obstajale v prejšnjih časih. Kajti le tako bi bilo možno, da se uradniki privadijo slovenščini ter da mogó potem s slovenskimi strankami slovenski občevati in mogó slovensko uradovati.

To je torej kratek obraz te spomenice.

služba, ki se bo jutri izgubila, čast, ki se bo končala z odgonom, bogastvo, ki izhlaplja, veličina, ki se grudi v ponor. Na obeh bregovih ni proge, ki bi bila neobdelana in s hišami pokrita. To je nekakov Veliki kanal neskončnih Benetek na suhem. Palače, letovišča, kioski se dvigajo drugi za drugim, ter so tako porazstavljeni, da nam kažejo pročelja, in da se odzadnji tako rekoč naslanjajo na strehe sprednjih. Med njimi je vse zeleno, povsod strše vrhovi hrastov, platan, jablan, javorov, fig, pnij; povsod se belijo in svetlikajo vodometi ter presevajó kuplice grobnic in samotnih džamij.

Ako se obrnemo proti Carigradu, vidimo neizvestno grič serajski pa ogromno kuplo sv. Modrosti, ki črni na zlatoobrobljenem vedrem nebišču. Pogledamo okolu sebe, vse je izginito, Arnot-Kjöi, Vani, Kulleli, Čengel, Orta, vse okolu nas se je izpremenilo, kakor bi bili na velikem jezeru; kajti ob levi na evropski obali se odpre majhin zatok in drugi majhin zatok ob desni na azijskem obrežju. Na levi obali se razprostira v polukrogu lepo grško mestce Bebek, v senci silno visokih dreves, izmed katerih moli lepa starinska džamija in cesarski kiosk Humajun-Habad; tu so nekdanj sultani sprejemali evropske poslance v tajnih shodih. Del mesta se skriva v goščavi majhine

Gosp. dr. Poklukar je še posebno opozarjal gospoda naučnega ministra na slabe razmere glede šolstva na Koroškem teržga prosil nujne pomoči. Gospod naučni minister obljubil je poslancem, da bode skušal kolikor možno ugoditi v spomenici izraženim željam.

Razne vesti.

— (Biseri kraljice Natalije.) Iz Belega Grada se v tej zadevi poroča: „Poštna tatvina, o koji se je toliko govorilo in pisalo, izgubila je svoj prvotni pomen. Stvar je namreč ta: Dne 20. decembra p. l. na večer naložili so došle pošiljatve, kakor navadno, na voz. Med pošiljatvami bil je tudi zavoj z biseri kraljice Natalije. Gledé na vrednost tega zavoja je bilo pač primerno, da bi ga bili spravili od znotraj v voz, vendar se to ni zgodilo, temveč so ga med druge stvari na vrh voza naložili. Med potom pa je zavoj z voza zdrknil, ne da bi bil to kedo zapazil. Našel ga je fjakar Josip Mikeš. Ker se je bil zavoj nekoliko razlahljal, opazil je lahko, kako vsebino da ima in ga je vsled tega urarji Josipu Achselradu na prodaj ponudil. Ta dal mu je zánj 15 cekinov. Poštni uradnik Jovanovič ni imel pri tej stvari čisto nič opraviti, vendar ga bodo obdržali v preiskovalnem zaporu, ker baje drugo njegovo poslovanje ni bilo po polnem v redu.

— (Žalostno ženitovanje) praznovali so te dni v kraji Ciry-Salsogne. Viktor E., sedemindvajsetletni vdovec, poročil se je s svojo osemnajstletno sestrično, krasno deklico, in svatje so bili ravno pri gostiji. Vsem se je brala zadovoljnost in radost na obrazu. Svojemu ženinu nasproti sedela je mlada gospá, utopljena v svojo srečo, smehljaje in razgovarjaje se s svojim bratom in svakom. Naenkrat poprosi mladi mož svojo nevesto, da naj se za nekoliko časa k njemu vsede. Ona pa mu, smehljaje se, odreče pokorščino. On poprosi jo z nova, a ona vztraja pri svoji trmi, na kar se on, ker je bil nekoliko čez navado pil, razjezi, in ker se je tudi njegovemu srdu smijala, tako razburi, da zažene nož, ki ga je ravno v roki držal, proti nji. K sreči se je na pravo stran umaknila, tako, da je nož ni zadel. Jokajoča zbeži na to od mize in se skriva v hlevu. Razjarjeni mož steče za njo ter jo v hlevu še jedenkrat poprosi, naj se vrne k mizi in naj se vsede k njemu. A ker mu tudi sedaj prošnje ni uslišala, potegne svoj žepni nož in bil bi jo gotovo prebodel, ako bi ne bili še o pravem času svatje prihiteli in dejanje preprečili. A sedaj dobi prizor naenkrat drugo lice. Mladi mož zasadi hipoma nož štirikrat zaporedoma v svoje prsi, ne da bi bil mogel to kedo zabraniti. Zgrudil se je mrtev na tla. Komaj poročena, bila je mlada žena uže vdova. Sicer pa se o samomorilecu poroča, da je uže prej parkrat poskušal vzeti si življenje.

doline; drugi del se je raznesel po straneh griča, pokritega s hraščevino, na vrhu griča je velika hsta, ki slovi zavoljo močnega odmeva, ki topot enega konja odjekuje s topotanjem cele čete.

Ta okolica je ljubka, detkena, milotna, da bi se kraljica vanjo zaljubila; in vendar je pozabiš, kader se obrneš k nasprotni strani. Tukaj ti azijsko obrežje odpira razgled pozemeljskega raja. Na širokem rtu se razprostira vas Kandilli, pisana kakor holandsko selo, z belo džamijo, z gostimi redovi majhnih letovišč. Za njo se vzdiguje cvetoči grič Idžadija, s turnom, s katerega se pazi na ogenj po obejeh bregovih. Na desni Kandilla se širite do zatoka dve dolini: velikega in malega „potoka nebeškega“, med katerima se razgrinja široka travana azijskih Sladkih vodá, posejana s sikomorami, hrasti, platanami, jablani. Nad travano to gospoduje prebogati kiosk matere Abdul-Medžidove, postavljen v slogu palače Dolma-Bagdže, in okrožen z visokimi vrtovi, ki rdé od vrtnic. Dalje od velikega potoka nebeškega (Göksu = modra voda) vidi se še pisana hrpa vasi Anaduli-Hisar, ležeča na višavju, na katerem sokolijo vitki stolpi dvorca Bajazet-Hderima, ki meji z dvorcem Muhameda II., stoječim na evropskem obrežju.

(Dalje prihodnjič.)

— (Malenkost.) Iz Pariza se piše: Pretečeni teden bil je pred porotniki obsojen 86letni starček Josip Franchaut z ozirom na različne polajšavne okoliščine na šestletno ječo, ker je moža svoje unukinje, ko sta se nekda pri jedi sprla, kar vstrelil. Stari mož izgovarjal se je na to, da ga je usmrteni dražil in da je vse to le v veliki jezi storil. Ko so mu razsodbo povedali, ni mogel zapopasti, kako zamorejo človeka zaradi take malenkosti zapreti.

— (Kupčija s sužnji v Turčiji.) Da so na svetu še kraji, kjer se v človeku ne spoštuje oseba in se z njim še ravna kot z živalijo in to navzlic naprednemu devetnajstemu stoletju, razvidno je iz tega, kar poročajo armenski časopisi o kupčiji z ljudmi, koji so te dni prišli na sled. Ker se dandanašnji očito ne dá več z ljudmi barantati, pomagali so si ondotni trgovci z zvijačo. Kjer so namreč slišali, da so otrokom pomrli starši, brž so se ponudili, da hočejo sirote adoptirati. To se je tudi zgodilo, a za nesrečne otroke niso skrbeli po očetovsko, ampak odredili so jih, potem pa za drag denar prodajali jih v hareme turških velikašev. Turška vlada je baje potrebno ukrenila, da se temu početi v okom pride.

— (Novi vodovod v New-Yorku.) ki ga mislijo v kratkem izpeljati, bođe vreden vrstnik drugim velikanskim napravam tega ameriškega mesta. Sicer imajo tam tudi sedaj vodovode, a ti ne zadostujejo potrebam mesta. Podjetnik prevzel je velikansko delo za 11911607 dolarjev in ga mora pričeti v dvajsetih dneh ter dokončati ga v trintridesetih mesecih.

— (Žrtev opija.) V nekem v New-Yorku izhajajočem listu se čita: Včeraj stala sta uže postaren mož in fino oblečena mlada deklica z rumenkastimi lasmi in modrimi očmi pred sodnikom. „Vi ste obdolženi,“ spregovori sodnik obrnivši se k deklici, ki je srpo pred se zrla v tla, „da obiskujete klet, ker se opij pije.“ Deklica ne spregovori besedice, a namesto nje poprime stari mož besedo in sè solznimi očmi pripoveduje: „Jaz se zovem James Hallessy in Mami je najmlajša moja hči. Vse sem storil, da bi ji dal dobro odgojo, a zašla je v slabo tovaršijo in zadnji čas ostaja po cele noči pri nekem Kinezu, v čegar kleti se opij pije. Včeraj zvečer podam se tja ter jo dobim med dvema Kinezoma na klopi ležečo in s pipo za opij v ustih.“ Nesrečni mož zgrudil se je skoro k tlam, ko je sodniku to pripovedoval. — Mami obsojena je bila na štiri tedne zapora.

Domače stvari.

— (Gospod deželni predsednik baron Winkler) odpeljal se je danes po noči z jadrnim vlakom na Dunaj.

— (Ljubljanski bogoslovci) poslali so dné 4. t. m. vladiki Strossmayerju povodom njegovega 70. rojstvenega dneva naslednjo častitko: „Prezvzišeni vladika! Blagovolite sprejeti najsrčnejša vošila k Svoji 70letnici. Da Vas, premilostni vladika, dobrotljivi Bog ohrani še mnogo let v prospeh svete vere, v blagor in diko naroda, goreče prosijo k Njemu Vaši vzvišenosti ponižno vdani.“

— (Čest. člani ljubljanske čitalnice) se opozoruje in uljudno vabi na prihodnji in zadnji plesni venček v predpustu v nedeljo dné 8. februvarija.

— („Literarno-zabavni klub“) ima jutri zvečer ob 8. uri svoj „jour-fixe“ v hôtelu „pri Maliči“.

— (Tatvina.) Na Preširnovem trgu ukral je neznan tat iz delavnice črevljarja Žitnika pričetne črevlje in nekaj družih črevljarskih priprav.

— (Zanimljivi, a nevarni gostje!) Zamolčati smo nameravali naslednjo dogodbico, a ker je raztresena po mestu v tolikih varijacijah, jo vendar moramo omenjati. Minuli terek namreč, v jutro okolo 6. ure, ko se je ples delavskega in pevskega društva „Slavec“ v čitalniški restavraciji uže skončal, prilomastili so v čitalnico trije novi gostje, ljubljanski postopači. Žejni so bili, neskončno žejni in zahtevali so od gostilničarja, naj jim dá kar vkup 100 litrov piva. Gostilničarju zdelo se je to malo preveč in odbil je nepohlevnim gostom zahtevo. Zdaj je tudi tem potepuhom „potrpežljivost pošla“, pali so na gostilničarja. Jeden postopač

potegne nož ter preti z njim gostilničarju, drugi pa ga zamahne s kolom. Na srečo prišla je policija na pomoč ter jednega lopova takoj zaprla, in kakor čujemo imajo zdaj uže vse tri.

— („Gostoljubljen“ tat.) Na Karlovski cesti pa je imel nekov posestnik prav lepo, mikavno sreberno uro, vsakemu se je dopala, kdor jo je videl, in dopala se je tudi posebno nekemu lopovu iz litijskega okraja, dopala se mu je takó zeló, da jo je vzel seboj. To pa lastniku zopet ni bilo po volji, pobrisal jo je za grabežljivim tujcem ter ga srečno še došel, ga parkrat prav dobro objel in mu vzel uro, potem ga pa izročil mimo prišedšemu redarstveniku. In mirno sta korakala redarstvenik in tat skozi Florijanske ulice proti magistratu. Pri sv. Florijanu pa se v mali krčmi toči obilo žgane pijače, in kdor je žejin, kupi si za male krajcarje obile hrane. V krčmo to povabil je tat redarstvenika po vseh pravih gostoljubnosti, češ, bodiva prijatelja, saj nisem tat, „sem se le malo ponorčevati hotel s to sreberno uro“. Redarstvenik pa ni slušal vabljevih teh glasov in ni se pustil zapeljati po vabečem znamenji gostilne; kratko, redarstvenik je z ostrimi besedami povabil tatu na daljni pot proti magistratu. Tat pa se je uprl in provzročil je mnogo hrupa. Ljudje odpirali so okna in obstajali v skupinah na ulici, „saj se kaj takega tako redko vidi“. Redarstveniku posrečilo se je vender, lopova spraviti „pod streho“.

— (Umrli) je dné 30. m. m. v Toplicah gospod Josip Mrzel, župnik v pokoji in zlatomašnik.

— (Poskušán umor.) Iz Celja se poroča: Ivana Lesnik se je pred kratkim po šestletni ločitvi zopet združila s svojim možem. Kmalu pa se jej je zopet pristudilo to združno zakonsko življenje. Mislija je in mislija, kako bi spravila tega svojega moža s pota in bi se potem morda poročila z drugim. Primešala je pivu v malem sodčku mišice (arsenika). Mož pil je to ostrupljeno pijačo in kmalu pokazala so se znamenja ostrupljenja. Prišla pa je ostrupljencu brzo pomoč — okreval je. Ko je bil srečni soprog zopet zdrav, napravil si je bobovo salato ter jo polil s pivom iz omenjenega sodčka. Zdaj pa je opazil rumene koščke arsenika. Sumiti je takoj jel svojo ženo in v tej sumnji je bil še bolj potrjen, ker žena ni hotela piti piva, katero jej je ponujal. Ovadil je to sodnji in sodnja zaprla je zločinsko ženo.

— (Samomor.) Iz Gorice se poroča, da se je minolo nedeljo zvečer obesil v svojem stanovanju 26letni davkarski uradnik Ljudovik Höchtel; vzrok samomoru je bila baje neozdravljiva bolezen.

— (Poštne hranilnice.) V prošlem meseci januariji vložilo se je v državno hranilnico z 179 286 vlogami 14 065 502 gld. 70 kr.; izplačalo pa se je v tem meseci 51 419 vlogam 11 936 777 gld. 64 kr. Število vlagateljev se je v januariji pomnožilo za 13 391; zdaj znaša število vlagateljev vkupno uže 442 144. Razvida se, da poštne hranilnice vrlo napredujejo.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Mitava, 6. februvarija. Oznanilo odbora vitezov naznanja, da se je cerkev v Jakobovem mestu najbrže z razstrelivom razrušila.

Rim, 6. februvarija. Odgovor Italije na turško noto potrjuje prejšnje zagotovilo, da se hočejo varovati teritorialne pravice Sultanove. Nekaterne točke ob Rudečem morji so se zasele zaradi varnosti egiptovskih garnizij. V dokaz temu bodo Italijani tam razvili poleg italijanske tudi egiptovsko zastavo.

Dunaj, 5. februvarija. (Iz zbornice.) Danes se je vršila specijalna debata o predlogi zaradi kongruje, in sicer o § 1., naj se kongrua dopolni iz državnih sredstev za samosvojne katoliške duhovnike in sistemizovane pomožne duhovnike. Poslanec Vojnovič je utemeljeval svoj predlog, naj vlada izdela enak zakon tudi za grško-orientalsko duhovščino v Dalmaciji. Poslanec Mitrofanović podpira ta predlog gledé vse grško-orientalske duhovščine v Avstriji.

Trst, 5. februvarija. Član gospodske zbornice baron Scrinici je umrl.

London, 5. februvarija. (Uradno.) Kartum je dné 26. januarija padel. Ko je dné 28. januarija Wilson tja došel, je bil Kartum uže v rokah sovražnikovih. Wilson je nastopil pot nazaj; sovražnik je streljal z obeh obrežij nanj. Parobrodi, na katerih je bil Wilson, so se potopili. Wilson in možstvo so se rešili na nek otok, kamor so se poslali parobrodi njim na pomoč. Usoda Gordonova je neznana.

London, 5. februvarija. Vlada o padu Kartuma še nima nobenih podrobnejših poročil. Domneva pa se, da je Mahdi izvabil Gordona iz mesta ter da sta se potem obe vojni sprijeli, da se je boj neugodno skončal za Gordona in je bilo potem Mahdiju možno, osvojiti si mesto. Za Gordonovo osebo ni skrbi. V boji Gordon ni padel, kakor pravijo poročila; da bi ga bili umorili, ni verjetno.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 6. februvarija.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	83.45
„ „ „ srebru	84.—
Zlata renta	106.70
5% avstr. renta	99.—
Delnice narodne banke	867.—
Kreditne delnice	304.—
London 10 lir sterling	123.70
20 frankovec	9.76 ⁵
Cekini c. kr.	5.80
100 drž. mark	60.30

Tujci.

Dné 4. februvarija.

Pri Malčiči: Reimann in Lupini, trgovca, z Dunaja. — Katkič, kr. umir. sodnijski oficijal, iz Belovára. — Bučar, c. kr. avskultant, iz Nov. Mesta. — Pri Slonu: Eppstein, trgovec, z Dunaja. — Plesch, trgovec, iz Budimpešte. — Sonnenberg, trgovec, iz Siska. — Wolf s soprogo iz Trsta. — Mordai, zasebnik, iz Köflacha. — Globotschnigg, trg. potovalec, iz Kranja. — Omachen, zasebnik, iz Kranjske Gore.

Umrlí so:

V civilni bólnici:

Dné 4. februvarija. Katarina Wernig, gostinja, 56 l., mrtvoud. — Franciška Kuhar, delavka, 27 l., jetika.

Dné 5. februvarija. Jak. Bašca, delavec, 62 l., sladorni proliv scavnice.

Srečke

z dné 4. februvarija.

Praga: 71 1 66 59 60.

Meteorološki poročilo.

Den	Čas opazovanja	Stanje barometra v ram	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
5. febr.	7. zjutraj	731.26	— 1.2	bzv.	megla	
	2. pop.	730.90	0.6	>	>	0.00
	9. zvečer	731.39	— 1.5	>	>	

V
Kleinmayr-jevi in Bambergovi knjigarni
se dobivajo:

Josipa Jurčiča Zbrani spisi.

I. zvezek: **Deseti brat.** Cena 1 gld.
II. **Pripovedni spisi:** Jurij Kozjak, Spomini na deda, Jesenska noč mej slovenskimi polharji, Spomini starega Slovenca. — Cena 70 kr.
III. zvezek: **Pripovedni spisi:** Domen, Jurij Kobila, Dva prijatelja, Vrban Smukova ženitev, Golida, Kozlovska sodba. — Cena 70 kr.

Jurčičevi zbrani spisi se dobivajo tudi v lične platnice vezani, vsak zvezek po 50 kr. več.

Kdor se želi po pošti naročiti, naj blagovoljno po nakaznici za poštnino pri vsakem zvezku 10 kr. priloži. (11) 3